

The background of the slide features three stylized trees with rounded canopies, arranged from left to right. The first tree on the left is a vibrant green, representing summer. The middle tree has yellow and light green foliage, representing early autumn. The tree on the right is in full autumn color with red and orange leaves, representing late autumn. The trees are set against a light, hazy sky and a green grassy field. The text is overlaid on the left side of the image.

Parkinson & medicatie

ANOUK CUIJPERS

OPENBAAR APOTHEKER SPECIALIST

APOTHEEK WEST FRIESLAND

Agenda:

1. Inleiding
2. Ziekte van Parkinson
3. Medicatie
4. Adviezen
5. Afsluiting

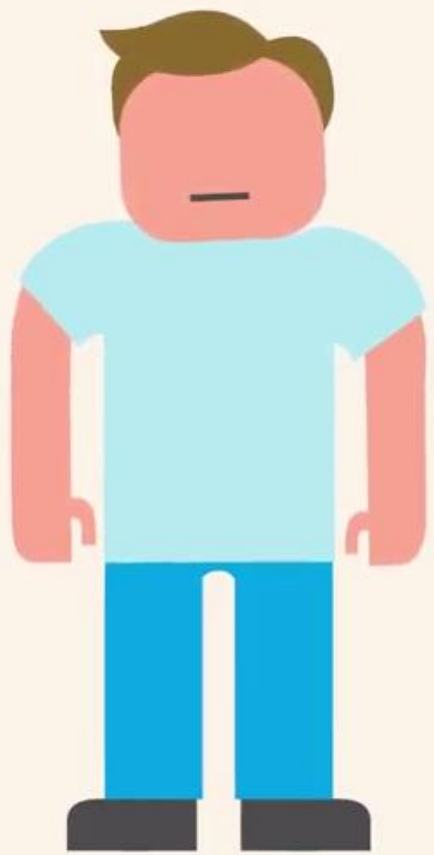

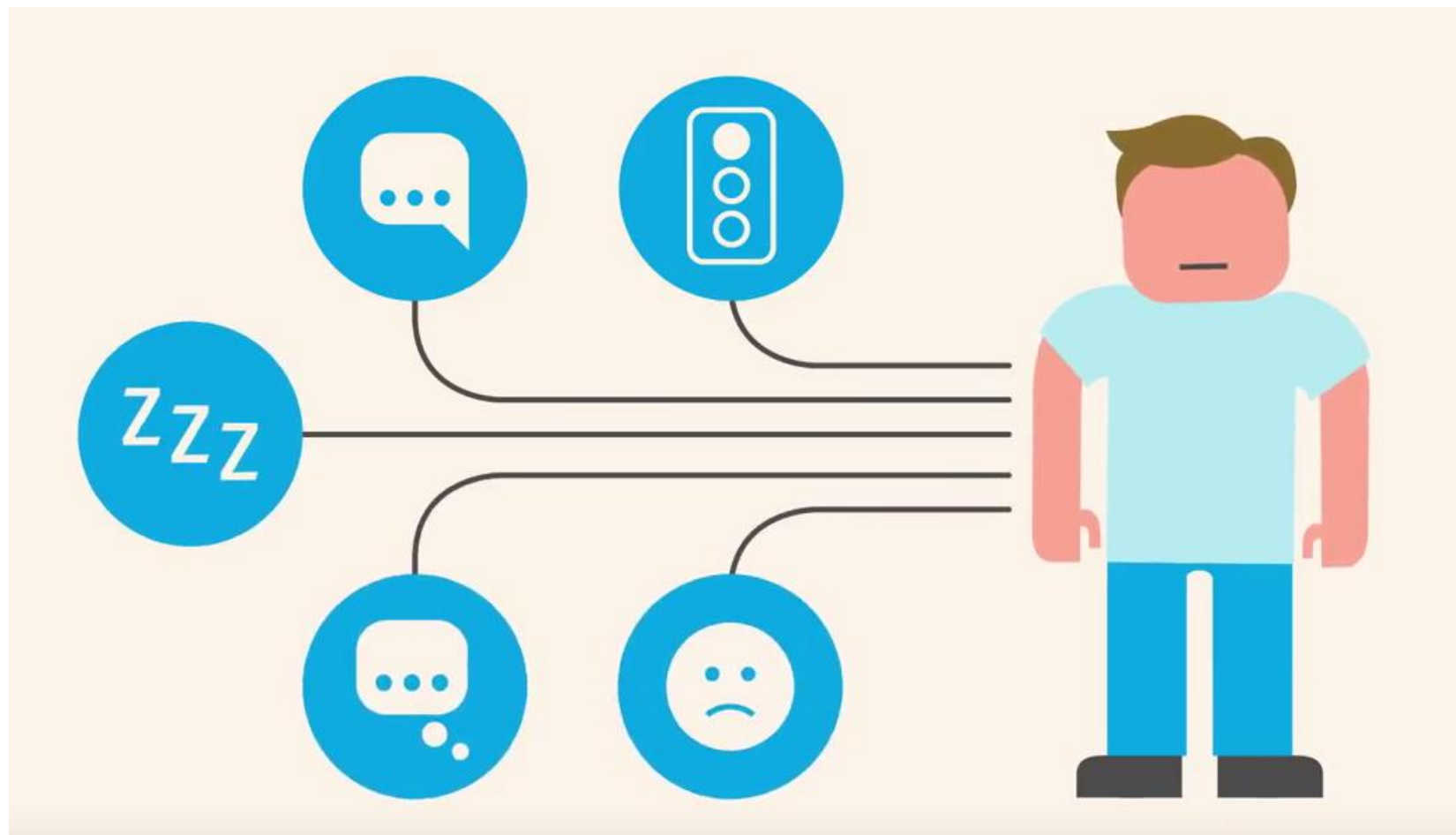
Parkinson – 50.000 Nederlanders

(dus 25 per apotheek)

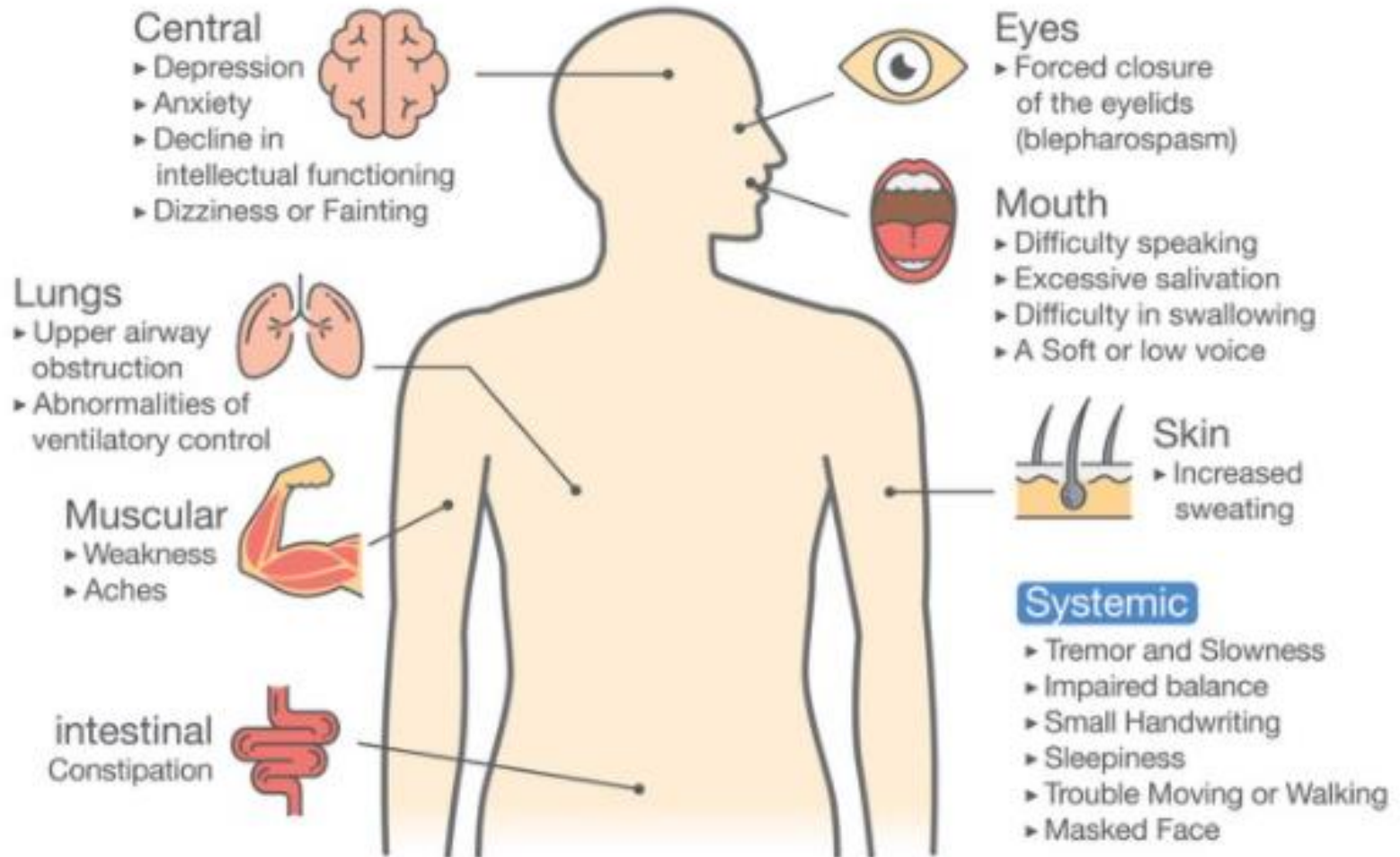
<https://www.youtube.com/watch?v=9J4LD9pQsoQ>

<https://www.youtube.com/watch?v=V5BNIJPFcig>

Symptoms of Parkinson's Disease

Parkinsonismen

Symptomen, maar niet de ziekte van Parkinson.

Bijvoorbeeld bij:

Vasculair parkinsonisme = slechte doorbloeding hersenen

Medicamenteus parkinsonisme

Toxisch parkinsonisme = door blootstelling aan giftige stof

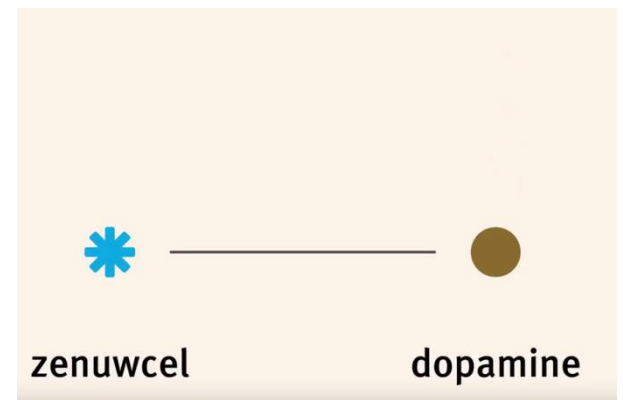
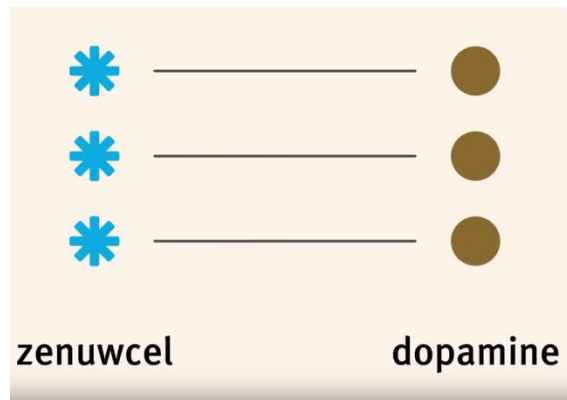
Hersenziekte PSP of MSA (misvorming hersencellen door stapeling eiwit)

Oorzaak?

Door ?? sterven zenuwcellen af

Te weinig dopamine (oa. beweging, slaap/stemming, maagdarm)

?? = leeftijd, eiwitstoornis, omgeving??

Diagnose

Neuroloog

Scan oid. niet mogelijk, alleen om andere ziektes uit te sluiten

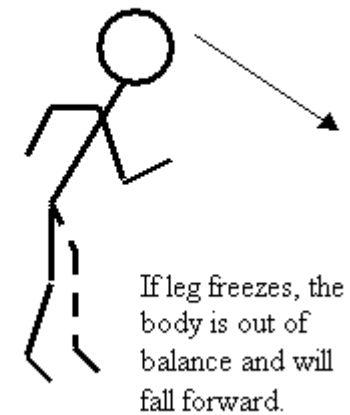
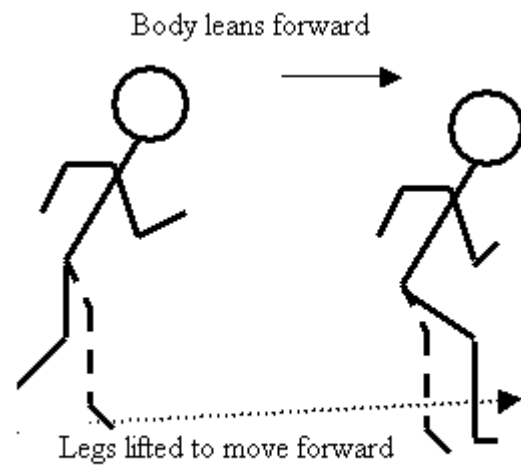
Reactie op Levodopa = bevestiging diagnose

Verloop

- Vroege fase: zonder evenwichtstoornis, vaak een kant van lichaam
- Gecompliceerde fase: met evenwichtstoornis, twee kanten lichaam maar nog wel zelfstandig lopen
- Eindfase: zelfstandig lopen lukt niet meer

Freezing

- <https://www.youtube.com/watch?v=3-wrNhyVTNE>

Behandeling

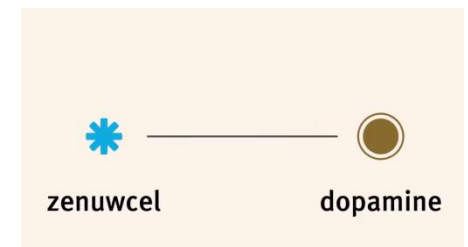
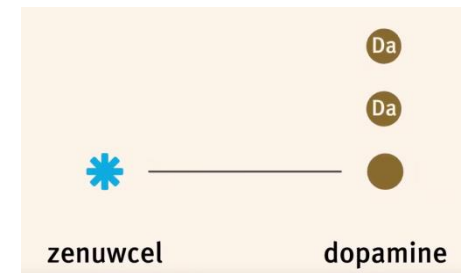
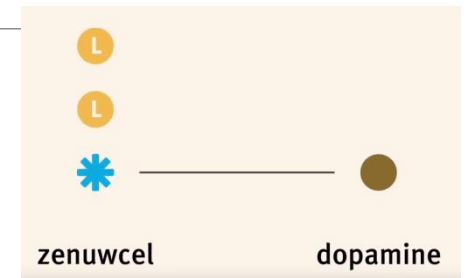
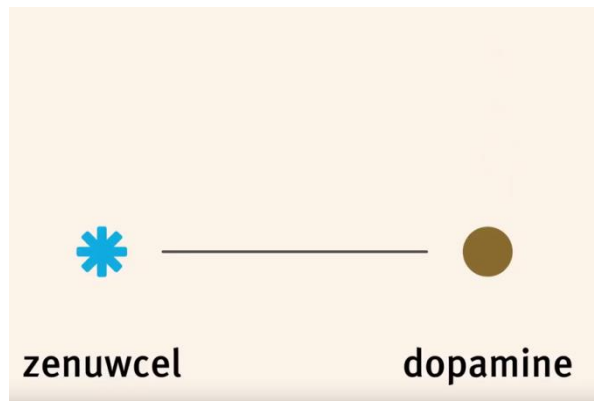
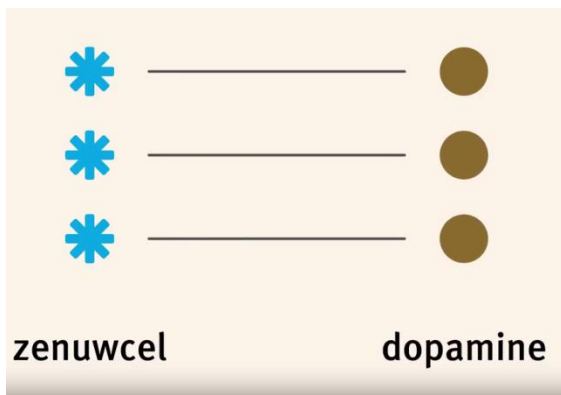

medicatie

hersenenoperatie

Medicatie

Levodopa

Madopar

Sinemet

2-3dd 62,5mg

Bijwerkingen (eerste weken):

- misselijkheid (opl: domperidon)
- orthostase klachten (licht in het hoofd bij overeind komen)

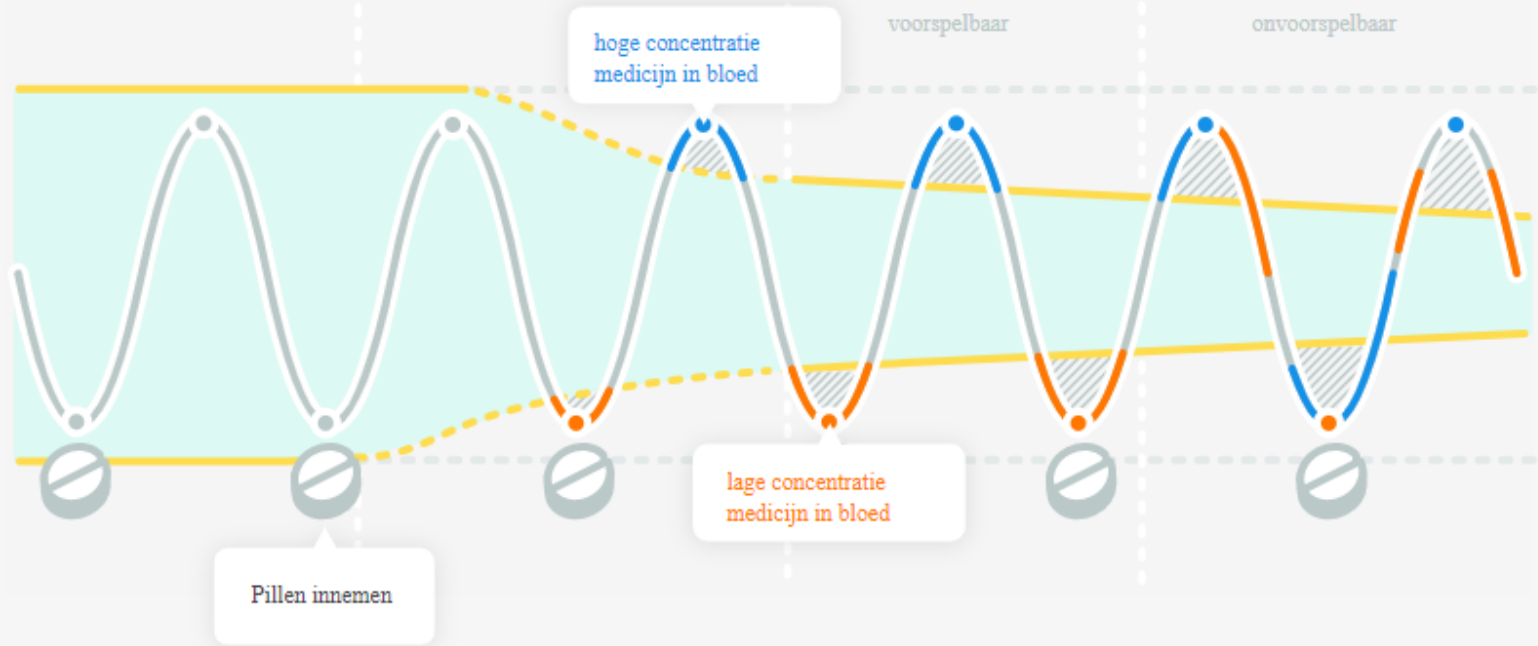
Na een aantal jaren gebruik kans op
responsfluctuaties

Ongecompliceerde fase

Toename symptomen

Gecomplieerde fase

hoge concentratie medicijn in bloed

voorspelbaar

onvoorspelbaar

lage concentratie medicijn in bloed

Pillen innemen

Hoeveelheid medicatie in het bloed

Medicatie innemen

On-fase

Grenzen dopamine buffer

Dyskinesie

Off-fase

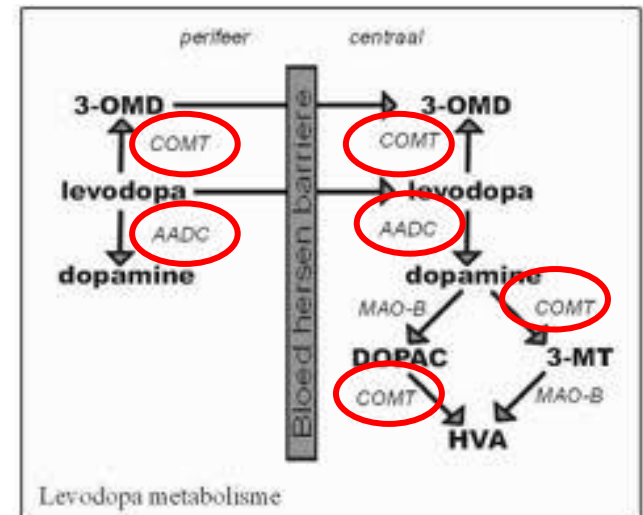
Levodopa met

Madopar (levodopa/benserazide)

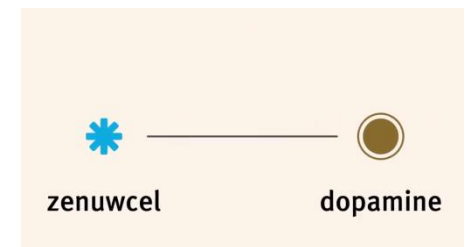
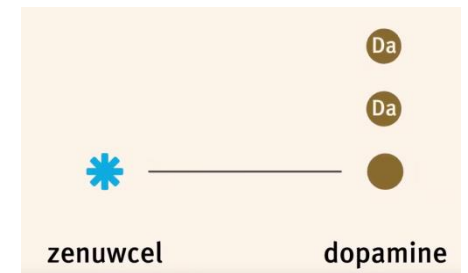
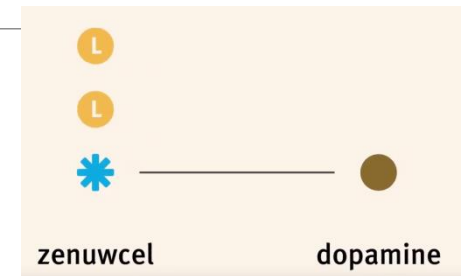
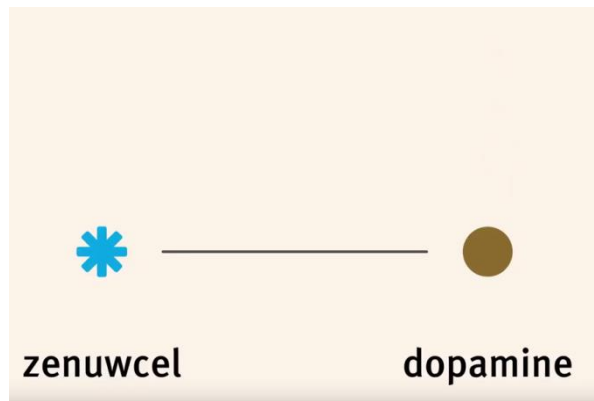
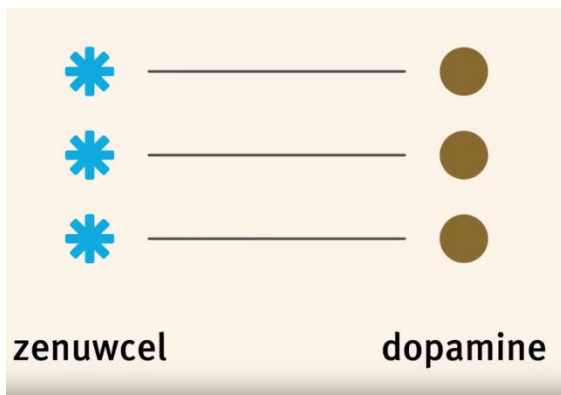
Sinemet (levodopa/carbidopa)

Corbilta of Stalevo (levodopa/carbidopa/entacapon)

- levodopa/carbidopa/entacapon
 - remt naast de decarboxylering ook de COMT-geïnduceerde afbraak van levodopa

Medicatie

Dopamine-agonist

Bromocriptine (Parlodel®)

Pramipexol (Sifrol®/Glepark/Oprymea)

Ropinirol

Rotigotine (Neupro®)

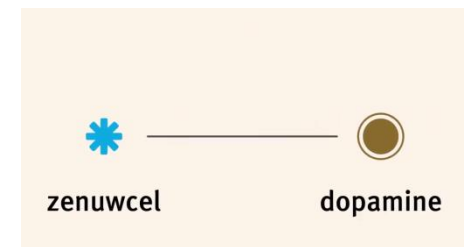
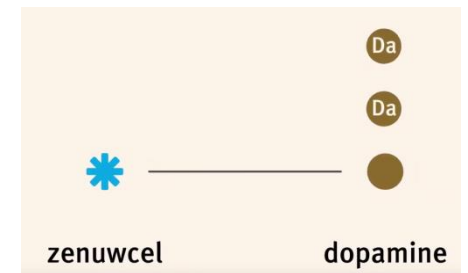
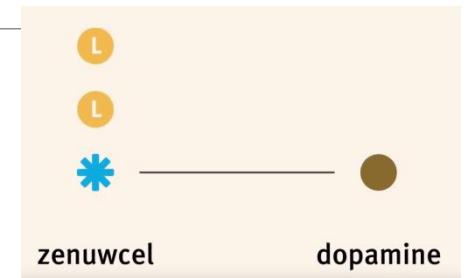
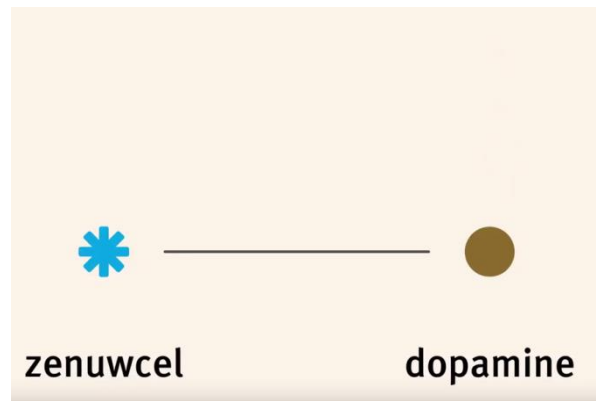
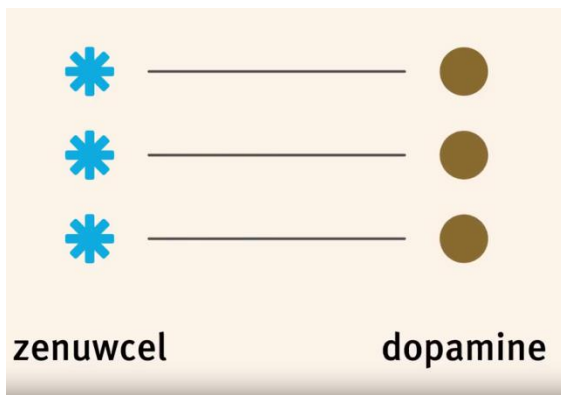

Bijwerkingen (eerste weken):

- misselijkheid (opl: domperidon)
- orthostase klachten (licht in het hoofd bij overeind komen)

Iets minder effectief dan levodopa, maar minder kans op responsfluctuaties

Medicatie

Overig

COMT remmer

- Entacapone (Comtan®) tablet

MAO-B remmer:

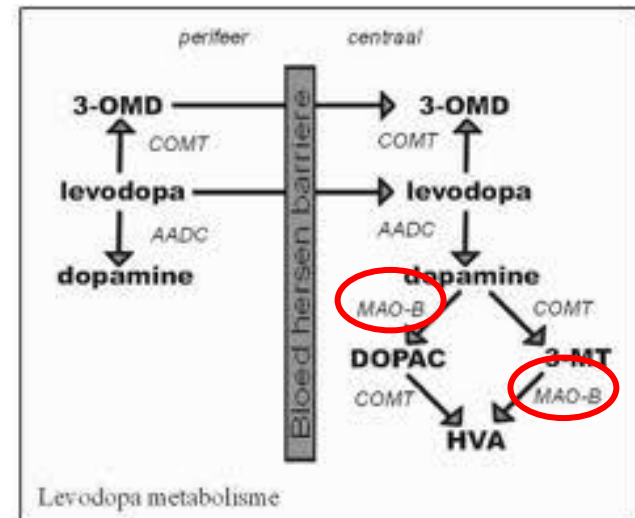
- Rasagiline (Azilect)
- Selegiline

Anticholinergica:

- Akineton (Akineton) maar zelden, want helpt vnl tegen trillen en geeft veel bijwerkingen!

Amantadine (Symmetrel)

- Bij toeval ontdekt, maar verliest na enige tijd effect

Medicatie samengevat

- EU altijd door neuroloog
- Levodopa of dopamine-agonist
- Levodopa = dopamine
- Dopamine-agonist = lijkt op dopamine
- Symptoombestrijding! Medicijnen om proces te vertragen of genezen zijn er niet!

Soorten tabletten

- “Gewone” tablet
 - Inname gedurende de dag
- “Retard” tablet
 - Inname voor de nacht
- “Disper” tablet
 - Snelle opname → rescue medicatie

Apomorphine

DBS

Duodopa

Dietist

- Gewichtsverlies (kauw/slik problemen, trillen bij eten/koken)
- Gewichtstoename (minder goede voeding/beweging)
- Obstipatie (darmen minder werkzaam, minder voeding/beweging)
 - Bij obstipatie weer medicatie weer minder werkzaam
- Let op melk, vlees, kaas, ei, brood -> eiwitten
 - Inname Levodopa = voor eten of 1 uur erna, zonder zuivel

Dementie

De helft van de Parkinson patiënten ontwikkelt dementie.

Weinig medicatie is effectief.

Rivastigmine? Galantamine?

Adviezen medicatie:

- Levodopa 30 min voor het eten!
 - Opname levodopa anders verminderd
- Vaak last van vertraagde maaglediging, waardoor pas >1 uur na eten medicatie ingenomen kan worden
- Obstipatie komt veel voor
 - Opname levodopa verminderd
 - Last van maag → PPI
- Gebruik PPI veelvoorkomend
 - Vit B12 opname verminderd + verbruik vit B12 verhoogd bij Parkinson
 - Suppletie benodigd?

Vragen?
